

Budapest terve

244 Nemcsak az anyagiaktól függ

„Hányszor felépítették, hányszor lerombolták már ezt a várost!” — így írt a harmincas évek elején a Franklin-társulat gondozásában megjelent hazánk történetét Vereckétől napjainkig összefoglaló több kötetes könyv egyik szerzője Budapestről, majd így folytatta: „A világvárosok képe, úgy látszik, százévenként megváltozik. Némelyek kegyelettel megőrzik a múlt tisztaságát: London, Párizs, Venezia, Firenze, Nürnberg egész városnegyedeket épségben megtartottak, és ma megilletődötten jár az utazó a régi világ patinás emlékei között. Ehhez azonban nagy kulturális és történelmi örökség kellett, mindenkefelett pedig a fejlődésnek legalább viszonylag nyugodt évszázadai. Ezt pedig Budapestnek nem adta meg a sors. Kelet és Nyugat megsgyénjén örökös harcokban, viharokban, pusztításokban, morzsolódott a nemzet, ezzel a város élete és ereje. Csak rövid évtizedekre tudott fellélegezni, és századokra tervezett alkotásait rendszerint elsodor-ták a történelem viharai.”

És a fejezet szerzője a világvárossá növekedés igazolására két adatot hív segítségül. Mint írja, mindössze fél évszázadra volt szükség ahhoz, hogy a fővárosban a három-negyemeletes házak száma kétszázról háromezer-ötszázra emelkedjen.

Igények és lehetőségek

Még akkor sem árt tudni, honnan indultunk, ha napjainkban más mércék szerint mérjük a települések fejlődését. Hiszen az akkoriban évtizedekre is imponáló adatokat ma már alighanem egy esztendő eredményeinek összegzésekor is szegényesnek vélhetjük. A múlt év eredményeinek számbavételekor egyebek között gazdagabb lett a főváros tizenhat és fél ezer lakással, több mint kétszáz iskolai tanteremmel, háromezernél is több bölcsődei és óvodai helyvel, a metró újabb szakaszával, és egy sportcsarnokkal.

Mindez egyetlen esztendő alatt. Így aztán érthető, ha negyedszázad is elegendő volt ahhoz, hogy a főváros arculata megváltozzék. Mégsincs helye az öngazoló lelkendezésnek, mert bár a fejlődés sokféle mutató alapján mérhető, egy-egy település előrehaladásának mércéjét alighanem annak alapján lehet és kell megállapítani, miként tudja kielégíteni lakóinak mindinkább sokszinűbb és jogos igényeit. És mint tudjuk, az igényeknek nem vagyunk szűkében. A lehetőségeknek viszont annál inkább. Mert mint a főváros tanácsának legutóbbi ülésén elhangzott, az idén kevesebb pénz jut Budapest fejlesztésére, mint amennyire a tervidőszak kezdetén számítottunk. Az igények viszont nem csökkennek. Aligha vitathatja bárki is, hogy az évek és az évtizedek óta lakásra várakozók jogosan reménykednek ebbéli vágyuk kielégítésében. Mint ahogy abban is csaknem mindenki egyetért, hogy mielőbb szükséges lenne megoldani a házak felújításánál vagy tanteremhiány miatt jelentkező gondokat.

Jobb szervezéssel

A pénzben szűkösebb esztendők viszont egyelőre nem teszik lehetővé az igények teljes körű kielégítését. Egy-egy város soron következő feladatainak meghatározásánál a lehetőségekre is tekintettel kell lenni. Meg kell próbálni a helyi igényeket összhangba hozni a népgazdaság előtt álló feladatokkal és a lehetőségekkel.

A tennivalók sorában évek, évtizedek óta első helyen áll a lakásgondok megoldása, a meglevő feszültségek enyhítése. Az idén a tervezettnél ezerrel kevesebb (ám a tavalyinál ezerrel több) család költözhet új otthonba. Ahhoz azonban, hogy ez a terv az

esztendő végére valóra váljon, az eddiginél nagyobb segítséget kell adni azoknak, akik magukra vállalják az otthonteremtés gondjait. Budapest ideai terveinek megvalósítása nem csupán az anyagiakon múlik, hanem a feladatvégzés mikéntjén is. A lakáskörülmények javításában ugyanis sürgető igénnyé vált az üresen álló lakások mielőbbi kiutalása éppúgy, mint a kilenc-tíz-ezer bérlmény felújítása és csaknem ugyanennyi korszerűsítése.

A kívánt célok eléréséhez azonban az is szükséges, hogy a tanácsi ügyintézés, valamint a felújítással és karbantartással foglalkozó hivatalok és vállalatok munkaszervezése és teljesítőképessége mielőbb összhangba kerüljön a megoldásra váró feladatainkkal. Fontos ez azért is, hogy egy idő múltán a nálunk megforduló idegenek is megilletődötten járhasanak-kelhessenek múltunk patinás emlékei között.

És nemcsak a lakásokról van szó, hiszen éppoly fontos feladat a gyermekintézmények, utak építése és korszerűsítése is, melyek megoldására szintén kevesebb futja az elkövetkezendő évek költségvetéséből. Így hát a tervek megvalósításában nagy szerepük lesz az emberi tényezőknek is, meg annak, hogy a hivatali munkában mindenütt érvényesüljenek társadalmi érvényesülésünk humánus elvei.

A korabeli krónikák jelentős eseményként tartották számon, hogy a népjóléti intézmények ügyei intézésére a székesfőváros külön ügyosztályt alakított. A szeretetotthonok, árvaházak, a hajléktalanok menhelyei és a nyílt segélyezés fogalmát már az idősebbek emlékezetében is megkoptatták az évtizedek. Szociálpolitikai feladat viszont napjainkra is maradt bőséggel. Elég csupán a támogatásra szoruló idős emberek gondjáról beszélni, amelyre a

főváros tanácsa — a szűkös lehetőségek ellenére is — több pénzt fordít az idén, mint a tavalyi esztendőben. Több hely lesz a szociális otthonokban, több lehetőség lesz a rendszeres és a rendkívüli segélyek elosztására. Ezek juttatásának rendje azonban már a tanácsi apparátus dolgozóinak feladata. És a jelenlegi gyakorlat szerint az idősekről és anyagi helyzetükről való hiányos ismeretek miatt gyakran csak azoknak jut a segélyekből, akik maguk jelentkeznek támogatásért. Az idősek egy része ugyanis többnyire szegély sz.-ni.

Kezdeményezés

Évek óta gyakori és visszatérő panasz, hogy a kerületi tanácsoknak (annak ellenére, hogy a lakossági igények elsősorban ott jelentkeznek) anyagi helyzetük miatt kevés lehetőségük van az önálló kezdeményezésre. És ez a tény olykor módot adott a felelősség áthárítására. Nos, a főváros ideai terve szakított ezzel a gyakorlattal, hiszen a kerületi tanácsok a főváros fejlesztésére fordított pénznek a korábbi 26 százaléka helyett 42 százalékaival gazdálkodhatnak saját belátásuk szerint. Csak helyeselni lehet ezt a kezdeményezést, ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy megnövekedett a kerületi tanácsok felelőssége is.

A lehetőség tehát adott, és amennyiben a kerületek tervei összhangban lesznek a lakossági igényeivel, a fejlesztésre fordítható összegek alighanem jelentős mértékben növelhetők. Számos példa igazolta az elmúlt években, hogy a lakossági összefogás, ha nem is csodákra, de jelentős eredményekre képes. Szükség van tehát a társadalom segítségére, de nem szabad elfeledkezni a segítő szándék által létrehozott értékek és a közösségért végzett munka jobb megbecsüléséről sem.

Cs. N. L.